

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Havlíčkův Brod 23.4.2012
čj. SRS 023318/2013

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 4 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 15. 4. – 21. 4. 2013

1. Počasí

Konečně nastoupilo jaro. Od pondělí, kdy ještě klesly minimální teploty slabě pod nulu, docházelo k postupnému nárůstu minimálních i maximálních denních teplot. Nejvyšší hodnoty byly naměřeny ve čtvrtek a na většině míst došlo k překročení hranice 20 °C. Příchod studené fronty v pátek přinesl nejen mírné ochlazení, které bylo nejvýraznější v sobotu, kdy denní maxima na některých místech ani nepřekročila 10 °C, ale i dešťové srážky. Jejich intenzita byla velmi rozdílná a lokálně byly zaznamenány i bouřky.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Výrazné oteplení a jím způsobené probuzení vegetace se projevilo nárůstem počtu škůdců a chorob. Z celé sledované oblasti a ve všech plodinách jsou hlášeny zvyšující se výskyty hraboše polního, které jsou v mnoha případech hodnoceny jako silné. Značné jsou i škody způsobené vysokou a černou zvěří. Na většině míst se teprve v tomto týdnu naplno rozběhly jarní práce, je dokončován sázení brambor v ranobramborářských oblastech, zatímco na Vysočině je prakticky na samém začátku. V teplejších oblastech však již bylo přistoupeno k aplikaci insekticidů v porostech řepky ozimé.

OBILNINY

Dochází k postupné regeneraci porostů a jejich stav se zatím jeví jako velice dobrý. Výskyt chorob dosud není v takové intenzitě, aby bylo nutno provádět chemickou ochranu. Naplno pokračuje setí jařin a přihnojování ozimů.

PŠENICE OZIMÁ (RF 22–30 BBCH)

(druhá odnož viditelná - začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Silný výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byl pozorován v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Přepychy 17.4./ a jako střední bylo hodnoceno napadení v okresech Svitavy /lokalita Osík 16.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Dobré 17.4./.

Pozorování padlí pšenice se provádí při objevení se posledního listu (37 BBCH), začátkem metání (51 BBCH) a v době květu (65 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se odebere 3 list shora. Tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. Zaznamená se počet listů, na jejichž čepeli je jedna nebo více kupek padlí.

V okresech Chrudim /lokalita Kunčičky 16.4./, Náchod /lokalita Spávek 17.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Bačetín a Dobré 17.4./ byly zjištěny první výskyty **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

JEČMEN OZIMÝ (RF 24–31 BBCH)

(čtvrtá odnož viditelná - fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Silný výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byl pozorován v okresech Jičín /lokalita Doubravice 16.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Opočno 17.4./. Střední výskyt byl hlášen z okresu Ústí nad Orlicí /lokalita Řepníky 17.4./ a zaznamenán byl i první výskyt v okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 16.4./.

Pozorování viz pšenice ozimá.

V okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 16.4./ byl pozorován již střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** a v okresech Pardubice /lokalita Lhota pod Přeloučí 17.4./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 17.4./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Řepníky 16.4./ byly zaznamenány první slabé výskyty.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

V okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 17.4./ byl zjištěn první slabý výskyt **tyfulové plísnovitosti obilnin (*Typhula incarnata*)**.

První výskyt **sněžné plísnovitosti obilnin (*Monographella nivalis* var. *nivalis*)** byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Řepníky 16.4./.

V okresech Pardubice /lokalita Lhota pod Přeloučí 17.4./ a Svitavy /lokalita Lubná 16.4./ byl zjištěn první výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

JEČMEN JARNÍ (RF 11 BBCH)

(fáze 1. listu: 1. list rozvinutý rozvinutý)

První slabý výskyt **dřepčiků (*Phyllotreta* spp.)** byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Nemyčevy 19.4./.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19–51 BBCH)

(6 až 9 a více listů vyvinuto - hlavní květenství viditelné shora uprostřed nejvyšších listů)

Střední výskyt **plísně brukvovitých (*Hyaloperenospora parasitica*)** byl pozorován v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Bačetín 17. 4./.

Při průchodu porostem se v RF 15-26 na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Zaznamená se počet napadených rostlin. Práh škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrana spočívá v likvidaci sklizňových zbytků. Většina odrůd ozimé řepky vykazuje dobrou odolnost. Za příznivých růstových podmínek porosty infekci překonají. Přímá ochrana – byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

V okresech Jičín /lokality Úlibice a Valdice 15.4./, Náchod /lokalita Stolín 15.4./ a Svitavy /Třešť 15.4./ byly pozorovány první výskyty **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** a **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)**. Poměrně rychlý nárůst počtů byl hlášen z celé oblasti a na některých místech zachycené počty odpovídaly silnému výskytu (Chrudim, Havlíčkův Brod a Trutnov). Někteří pěstitelé již provedli aplikaci insekticidů.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžice kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

V okrese Trutnov /lokalita Chroustov-Borek 16.4./ byl zjištěn ohniskově až střední výskyt kořenových hálek s larvami **krytonosce zelného (*Ceutorhynchus pleurostigma*)** a poškození kořenů od **květilky zelné (*Delia radicum*)**.

Dále byl zjištěn slabý výskyt **krytonosce brukvového (*Ceutorhynchus sulcicollis*)** v okrese Jičín /lokalita Valdice 15.4./ i v okrese Trutnov /lokality Chroustov a Zábřezí 15.4./.

První výskyty **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byly hlášeny z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 21.4./, Náchod /lokalita Stolín 15.4./, Pardubice /lokalita Staré Čívce 16.4./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 17.4./ a Ústí nad Orlicí /lokality Přepychy a Slatina nad Zdobnicí 15.4./.

Vzhledem k předpokládané aplikaci insekticidů v následujících dnech upozorňujeme na povinnosti ošetřovatelů porostů ve vztahu k chovatelům včel.

Pozorování se provádí 1x týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hod. do začátku květu řepky. Fáze 30 – 61 BBCH (orientačně březen až polovina května). Kontrolují se vrcholová květenství 50 rostlin (10 míst x 5 sousedních rostlin) na obvodu porostu.

Ošetření se provede při počtu 300 a více brouků na 100 vrcholových květenství.

V okrese Havlíčkův Brod /lokality Kochánov a Jitkov 19.4./ byly zjištěny v Mörickeho miskách střední výskyty a v okrese Trutnov /lokalita Zábřezí 18.4./ slabý výskyt **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephala*)**. V okrese Trutnov byly detekovány i další druhy **dřepčků (*Phyllotreta* spp. a *Chaetocnema* spp.)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 03)

(konec zaoblování pupenů, šupiny pupenů světle zbarvené s některými částmi hustě pokrytými chlupy)

V okrese Jičín /lokalita Úlibice, 16.4./ byl při sklepávání zjištěn první (střední) výskyt dospělců **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)**. Slabé výskyty tohoto škůdce byly zaznamenány i v okresech Náchod /lokalita Náchod 21.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Pohoří 21.4./.

V okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 17.4./ bylo pozorováno první líhnutí **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

První líhnutí zakladatelek **mšice makové (*Aphis fabae*)** na brslenech bylo pozorováno v okresech Chrudim /lokality Tisovec, Podlíšťany a Klešice 17.4./, Trutnov /lokalita Bílé Poličany 16.4./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Javorník 16.4./.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček řepy při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl